

Tomasz Kacprzak

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

WPŁYW INWESTYCJI INFRASTRUKTURALNYCH NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE SKÓRZEC

*THE IMPACT OF INFRASTRUCTURAL INVESTMENTS ON THE DEVELOPMENT
OF ENTREPRENEURSHIP IN THE MUNICIPALITY OF SKÓRZEC*

Słowa kluczowe: gmina, infrastruktura, przedsiębiorczość

Key words: community, infrastructure, entrepreneurship

JEL codes: R11

Abstrakt. Celem artykułu jest próba zweryfikowania hipotezy o pozytywnym wpływie samorządowych inwestycji infrastrukturalnych na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec. W tym celu dokonano analizy inwestycji gminnych w latach 2005-2014. Przeprowadzono również badanie ankietowe wśród lokalnych przedsiębiorców, w której określono wpływ inwestycji infrastrukturalnych na funkcjonowanie i rozwój ich przedsiębiorstw. Wyniki badań wskazują, że wpływ infrastruktury na rozwój lokalnej przedsiębiorczości jest relatywnie duży.

Wstęp

Poziom życia każdej społeczności lokalnej jest uwarunkowany istnieniem lokalnej przedsiębiorczości. W teoriach ekonomii na przestrzeni wieków i w zależności od systemów politycznych podejście do przedsiębiorczości zmieniało się – od jej zwalczania przez stosunek obojętny, aż po traktowanie przedsiębiorców jako demiurgów – boskich budowniczych gospodarki. Pojęcie przedsiębiorczości jest wielowymiarowe. Można je odnieść do cech lub postaw ludzkich, określających osobowość, predyspozycje, wiedzę ogólną, jak i do funkcjonowania rynków [Piecuch 2013]. Przedsiębiorczość to również twórcze i aktywne dążenie do doskonalenia istniejących stanów rzeczy, zmierzające do osiągnięcia korzyści materialnych, co skutkuje zwiększeniem dochodów i poprawą warunków pracy i życia [Wiatrak 2003]. W każdym wymiarze przedsiębiorczość lokalna wymaga wsparcia władz samorządowych, zarówno w ramach realizacji funkcji stymulacyjnej (np. polityka podatkowa), jak i wsparcia infrastrukturalnego [<http://www.lepszawies.pl>]. Występuje zależność między poziomem zagospodarowania infrastrukturalnego a poziomem rozwoju przedsiębiorczości lokalnej w gminach, w tym i w gminie Skórzec.

Metodyka i wyniki badań

Gmina Skórzec leży w województwie mazowieckim, w powiecie siedleckim. W 2014 roku zamieszkiwało ją 7696 osób. W gminie nie ma większych zakładów przemysłowych i nie leży ona przy znaczących szlakach komunikacyjnych. Jej powierzchnia to 119 km², z czego 80% zajmują użytki rolne [GUS 2015]. Powoduje to, że dominującym sektorem gospodarki gminy jest rolnictwo. Sektor przedsiębiorstw jest reprezentowany głównie przez małe firmy rodzinne z branży handlowo-usługowej. Gmina boryka się z typowymi problemami, jakie dotyczą rolnicze gminy peryferyjne, m.in. z niskim poziomem dochodów mieszkańców, relatywnie wysokim poziomem bezrobocia i problemów społecznych, niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości. W takiej sytuacji, chcąc poprawić poziom życia mieszkańców, jak i zwiększyć wpływy do budżetu gminy, należy promować rozwój przedsiębiorczości.

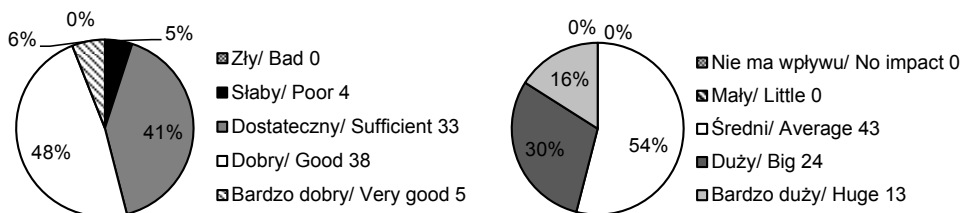
Liczne obszary cenne przyrodniczo predysponują gminę do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki. Te, jak i inne formy przedsiębiorczości wymagają jednak uzbrojenia w podstawową infrastrukturę techniczną. Duże znaczenie ma również umiejętność absorpcji środków unijnych,

bowiem budżet gminy Skórzec nie pozwala na samodzielne finansowanie niezbędnych inwestycji. Zgodnie z dokumentami archiwalnymi gminy Skórzec w latach 2005-2014 (z wyłączeniem lat 2008-2009 – zagubione dokumenty w archiwum gminy) w ramach inwestycji zaliczonych do działania „Budowa i modernizacja dróg” rozdysponowano kwotę 4 218 919,44 zł, natomiast na modernizację i budowę małej infrastruktury drogowej 1 059 268,29 zł. W tym okresie inwestycje w modernizację i budowę sieci wodociągowej pochłonęły 3 499 264,38 zł, natomiast w modernizację i budowę oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej kwotę 11 569 501,9 zł. Gmina Skórzec korzystała w tym okresie z dofinansowania zewnętrznego na niektóre inwestycje. W latach 2007-2013 na modernizację i budowę infrastruktury gmina przeznaczyła łącznie 24 004 704,10 zł, z czego 15 209 626,10 zł to dofinansowanie z Projektu Rozwoju Obszarów Wiejskich, co stanowiło łącznie 63,4% wkładu finansowego. Wkład gminy wyniósł 8 795 078 zł, co stanowiło 36,6% wszystkich środków. Ponadto, w latach 2004-2015 samorząd gminny na modernizację i budowę infrastruktury przeznaczył 7 564 763,91 zł ze środków własnych. Pełna lista inwestycji infrastrukturalnych znajduje się na stronie [<http://speedy.sh/wkKF6/Wydatki-infrastrukturalne-gminy-Skorzec.docx>].

Dla zweryfikowania hipotezy o wpływie inwestycji infrastrukturalnych na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec, w lutym 2016 roku przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe (wywiady z kwestionariuszem pytań), które objęło 80 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Skórzec. Kwestionariusz ankietowy został zamieszczony na stronie <http://speedy.sh/WNAqP/Ankieta-badawcza.docx>. Ankieta wymagała wyrażenia opinii dotyczącej czynników, które mogły mieć wpływ na działalność prowadzoną przez respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na zasadzie wizyty ankietera i rozmowy z przedstawicielem firmy. W badanej grupie przeważały jednostki zatrudniające do 9 pracowników, które stanowiły 80% próby badawczej, pozostała część to firmy z zatrudnieniem do 49 osób. Aż 85% ankietowanych to mieszkańcy gminy Skórzec. Okres powstania badanych przedsiębiorstw był zróżnicowany. Najwięcej badanych przedsiębiorstw to stosunkowo nowe firmy powstałe po 2004 roku. Stanowiły one 40% przebadanych podmiotów. Na pozostałe grupy złożyły się firmy powstałe w latach 1990-1999 (25%) i bezpośrednio przed akcesem Polski do Unii Europejskiej (UE), tj. 2000-2004 – 15%.

Pierwsze zagadnienie, którego dotyczyła ankieta to stan dróg w gminie Skórzec (rys. 1). 48% ankietowanych określiło go jako dobry, 41% jako dostateczny, 6% jako bardzo dobry, a 5% jako słaby. Nikt z ankietowanych nie ocenił stanu dróg w gminie jako zły.

Opinie o stanie dróg w gminie Skórzec były o tyle istotne, że nikt z respondentów nie uznał, że nie ma on wpływu lub ma mały wpływ na rozwój jego firmy. Najwięcej ankietowanych (54%) określiło wpływ stanu dróg w gminie na rozwój ich firmy jako średni, 30% jako duży, 16% zaś jako bardzo duży. Oznacza to, że infrastruktura drogowa zdecydowanie miała wpływ na rozwój lokalnej przedsiębiorczości w gminie Skórzec. Choć stan dróg oceniono bardziej pozytywnie niż negatywnie, to jednak warto podkreślić, że dominowały oceny „dobry” i „dostateczny”, co oznacza, że władze gminy powinny rozważyć co najmniej utrzymanie poziomu wydatków na ten składnik infrastruktury.

Rysunek 1. Stan infrastruktury drogowej i jej wpływ na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec
Figure 1. Road infrastructure and its impact on business development in the municipality of Skórzec

Źródło: obliczenia na podstawie badań własnych

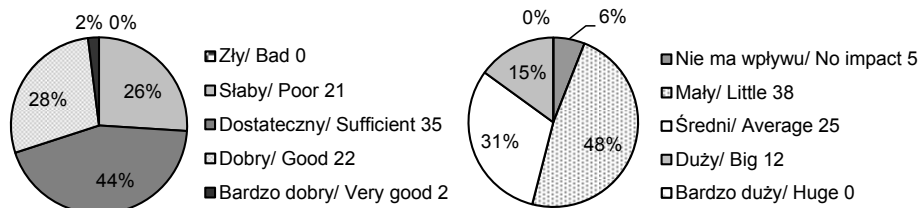
Source: calculation based on own research

Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie lokalnych przedsiębiorców było wyposażenie gminy w małą infrastrukturę drogową (rys. 2). Jeśli chodzi o stan tej infrastruktury to najmniej było odpowiedzi skrajnych. Nikt nie wskazał odpowiedzi „zły”, a tylko dwie osoby jako bardzo dobre. Najwięcej ankietowanych określiło stan małej infrastruktury drogowej jako dostateczny (44%), 28% określiło go jako dobry, 26% jako słaby, a 2% jako bardzo dobry.

W kwestii oceny wpływu stanu małej infrastruktury drogowej na rozwój przedsiębiorczości ankietowani również unikali skrajnych osądów. Nikt nie wskazał na bardzo duży wpływ tej infrastruktury na rozwój jego firmy, a jedynie 6% wskazało na brak wpływu. Spośród pozostałych odpowiedzi 48% badanych określiło wpływ jako mały, 31% jako średni, a 12% jako duży. Warto zauważyć, że ocena stanu małej infrastruktury drogowej była gorsza niż samych dróg, ale i wpływ inwestycji w małą infrastrukturę drogową na rozwój lokalnej przedsiębiorczości jest mniejszy niż wpływ inwestycji *stricto* drogowych. Oznacza to, że dla przedsiębiorców z gminy Skórzec ważniejsze jest przede wszystkim dobre skomunikowanie drogowe, a dopiero w następnej kolejności wyposażenie w chodniki, ścieżki rowerowe, barierki ochronne, oświetlenie uliczne, pasy zieleni.

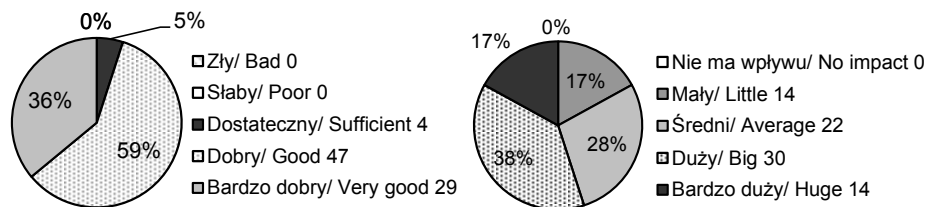
Następnym zagadnieniem poddanym weryfikacji był stan sieci wodociągowej w gminie Skórzec (rys. 3). Na uwagę zasługuje fakt, iż nikt nie ocenił go jako „zły” lub „słaby”, a jedynie 4% badanych wydało ocenę „dostateczny”. Najwięcej badanych (59%) określiło stan sieci wodociągowej jako dobry, a 36% jako bardzo dobry.

Oceny te były o tyle istotne, że również stopień wpływu tego rodzaju infrastruktury na rozwój przedsiębiorstw w gminie Skórzec oceniono jako wysoki. Nikt z badanych nie uznał, że takiego wpływu nie ma, natomiast 38% ankietowanych określiło stopień tego wpływu jako duży, 28% jako średni, natomiast jako bardzo duży i mały po 17%. Oznacza to, że inwestycje wodociągowe przynoszą wymierne efekty, bowiem zarówno sam stan sieci wodociągowej, jak i jej wpływ na rozwój przedsiębiorstw oceniono dosyć wysoko.

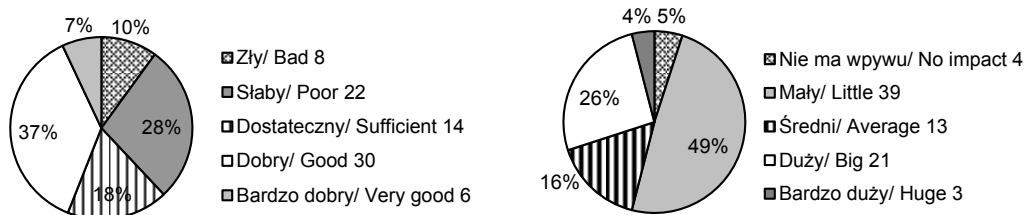
Rysunek 2. Stan małej infrastruktury drogowej i jej wpływ na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec
 Figure 2. Small road infrastructure and its impact on business development in the municipality of Skórzec
 Źródło: jak na rys. 1

Source: see fig. 1

Rysunek 3. Stan sieci wodociągowej drogowej i jej wpływ na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec
 Figure 3. The state of the water supply network traffic and its impact on business development in the municipality of Skórzec
 Źródło: jak na rys. 1

Source: see fig. 1

Rysunek 4. Stan sieci kanalizacyjnej i jej wpływ na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec
 Figure 4. The state of the sewerage system and its impact on business development in the municipality of Skórzec

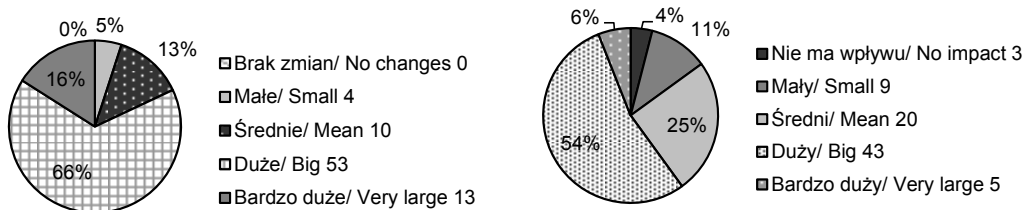
Źródło: jak na rys. 1

Source: see fig. 1

W celu zbadania kwestii gminnej sieci wodociągów poddano analizie składnik infrastruktury naturalnie związany z wodociągami – kanalizację (rys. 4). W tym przypadku oceny były jednak zdecydowanie gorsze niż w kwestii wodociągów. Stan sieci kanalizacyjnej w gminie został oceniony źle przez 10% ankietowanych, 28% zaś wskazało ocenę „słaby”. Dostatecznie stan infrastruktury kanalizacyjnej oceniło 18% badanych, dobrze 37%, a bardzo dobrze 7%.

W kwestii oceny stopnia wpływu infrastruktury kanalizacyjnej na gminne przedsiębiorstwa, niemal połowa badanych (49%) uznała, że wpływ ten jest mały, 26% – duży, 16% – średni, a 4% – bardzo duży. Na brak wpływu wskazało 5% ankietowanych. Z uzyskanych odpowiedzi płyną dwojakie wnioski. Z jednej strony, można uznać, że niski stopień wpływu wyposażenia w kanalizację na rozwój przedsiębiorczości niejako łagodzi nienajlepsze oceny co do samego stanu sieci kanalizacyjnej. Dzięki temu niedostatki wyposażenia infrastrukturalnego w kanalizację nie powodują znacznych barier w rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy. Z drugiej strony, jeśli gmina zamierza wykorzystać tereny cenne przyrodniczo i promować agro- i ekoturystykę, należałoby rozważyć zwiększenie puli środków na pokrycie siecią wodociągowa i kanalizacyjną wszystkich gospodarstw domowych i firm, które korzystają z wody, bowiem jest to rozwiązanie najbardziej przyjazne środowisku, a takich właśnie czystych technologii w zakresie gospodarki wodnej oczekują potencjalni turyści.

W analizie wydatków infrastrukturalnych gminy Skórzec uwzględniono inwestycje zrealizowane dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych, głównie z UE (rys. 5). Zapytano uczestników ankiety, czy dostrzegają zmiany w infrastrukturze na terenie gminy po przystąpieniu Polski do UE. Najwięcej ankietowanych osób (66%) uznało, że zmiany te były duże, 16% – bardzo duże, 13% – średnie, a 5% – małe. Nikt z badanych nie uznał, że takie zmiany nie zaszły.

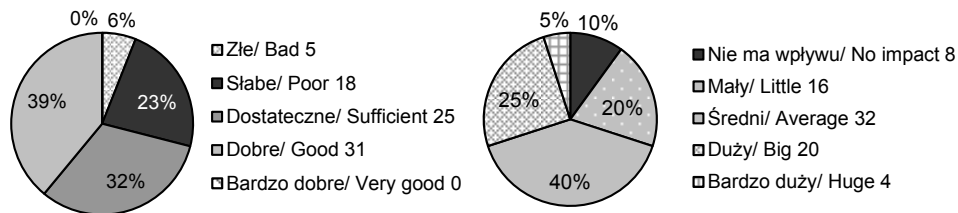

Rysunek 5. Inwestycje infrastrukturalne z wykorzystaniem środków zewnętrznych i ich wpływ na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec

Figure 5. Investments in infrastructure with the use of external funds and their impact on business development in the municipality of Skórzec

Źródło: jak na rys. 1

Source: see fig. 1

Rysunek 6. Warunki stwarzane przez samorząd i ich wpływ na rozwój przedsiębiorczości w gminie Skórzec
 Figure 6. The conditions posed by the local government and their impact on business development in the municipality of Skórzec

Źródło: jak na rys. 1
 Source: see fig. 1

Wpływ inwestycji infrastrukturalnych po akcesji na rozwój lokalnej przedsiębiorczości najczęściej oceniano jako duży (54%) i średni (25%). Reszta respondentów uznała ten wpływ jako mały (11%), bardzo duży (6%) lub bez zmian (4%). Oznacza to, że przedsiębiorcy widzieli wpływ funduszy unijnych na inwestycje infrastrukturalne w gminie i uznali, że mają one relatywnie duży wpływ na ich firmy.

Ostatnim zagadnieniem poruszonym w ankiecie były warunki, jakie gmina stwarza dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (rys. 6). Nikt z badanych nie uznał, że są one bardzo dobre, natomiast 39% ankietowanych oceniło je jako dobre, 32% jako dostateczne, 23% jako słabe, a 6% jako złe.

Nisko oceniono też stopień wpływu warunków stwarzanych przez gminę na rozwój lokalnych przedsiębiorstw – 5% ankietowanych oceniło go jako bardzo duży, 25% jako duży, 40% jako średni, 20% jako mały, a 10% uznało, że nie ma takiego wpływu. Płyne stąd wniosek, że duża część firm funkcjonuje niejako „obok” gminy i w pewnym sensie odcina się od działań samorządowych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. Jest to o tyle niepokojące, że rozwój przedsiębiorczości przynoszącej największe korzyści, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii wymaga pewnej symbiozy z działaniami samorządu.

Gminy wiejskie są niejako spychane na peryferia przedsiębiorczości z uwagi na niedostateczne wyposażenie w niektóre elementy infrastruktury. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy może być coroczny konkurs „Gmina na 5!” organizowany przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie [<http://kolegia.sgh.waw.pl>]. Konkurs dotyczy w głównej mierze relacji między gminami a potencjalnymi inwestorami (przedsiębiorcami). Wśród ponad 20 gmin nagrodzonych w tegorocznej edycji podczas konferencji odbywającej się 22.04.2016 w Warszawie, jak również wśród laureatów z poprzednich lat, próżno szukać gmin wiejskich. Pozostając w realiach gminy Skórzec, istotnym ograniczeniem dla inwestycji infrastrukturalnych jest niski poziom wpływów budżetowych, który w 2014 roku wyniósł 21,1 mln zł. Wydatki w tym okresie zamknęły się w kwocie 22 mln zł, jednak aż 81% z tej kwoty stanowiły wydatki bieżące. Oznacza to, że na wydatki majątkowe inwestycyjne gmina Skórzec mogła przeznaczyć nie więcej niż 4,2 mln zł. Powoduje to, że inwestycje infrastrukturalne są rozłożone w czasie. Gmina, biorąc pod uwagę ograniczenia budżetowe, powinna ustalić listę priorytetowych inwestycji, które będą zrealizowane w pierwszej kolejności, a inne, jak np. mała infrastruktura drogowa mogą zostać zrealizowane w późniejszym terminie.

Podsumowanie

W gminie Skórzec o tempie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości decydują czynniki, które w innych gminach, szczególnie miejskich wydają się oczywiste, jak np. drogi i wodociągi. Ma to również przełożenie na formy prowadzonej działalności gospodarczej. Władze gminy powinny sobie zdawać sprawę, że w pewnym sensie są kreatorem rozwoju przedsiębiorczości. Tradycyjne inwestycje infrastrukturalne sprzyjają rozwojowi tradycyjnych przedsiębiorstw. Jeśli jednak

gmina zechciałaby wypromować nowe rodzaje działalności gospodarczej w oparciu o rozwój zrównoważony, niezbędne będą też np. inwestycje poprawiające dostęp do internetu lub gospodarkę odpadami. Z przeprowadzonych badań wynika, że przedsiębiorcy w przeważającej części pozytywnie oceniają inwestycje infrastrukturalne w gminie Skórzec, zatem należy uznać, że inwestycje te pozytywnie wpływają na rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Literatura

- GUS. 2015. *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Warszawa, http://warszawa.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_mazowieckie/portrety_gmin/siedlecki/1426092_skorzec.plf, dostęp 27.04.2016.
- Piecuch Teresa. 2013. *Przedsiębiorczość. Podstawy teoretyczne*. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Wiatrak Andrzej Piotr. 2003. Pojęcie przedsiębiorczości, jej cele i rodzaje. [W] *Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości – szanse i zagrożenia*, praca zbiorowa, red. K. Jaremczuk, 26. Tarnobrzeg: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa.
- http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/forum_gmin_na_5/Strony/default.aspx.
- http://www.lepszawies.pl/pliki/raport_koncowy_przedsiębiorczosc.pdf.
- http://warszawa.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_mazowieckie/portrety_gmin/siedlecki/1426092_skorzec.pdf.

Summary

The paper is an attempt to verify the hypothesis about the positive impact of government investment in infrastructure for the development of entrepreneurship in the municipality of Skórzec. For this purpose an analysis of municipal investments in the years 2005-2014. Also conducted a survey among local entrepreneurs, in which they determined the impact of infrastructure investment on the functioning and development of their businesses. The survey results indicate that the impact of infrastructure on the development of local entrepreneurship is relatively large.

Adres do korespondencji
dr Tomasz Kacprzak
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Zakład Ekonomiki Rolnictwa i Agrobiznesu
ul. Prusa 14, 08-110 Siedlce
tel. (25) 643 13 35
e-mail: tkacprzak@o2.pl